

керівництво школи несе відповідальність за створення комфортних і безпечних умов навчання кожної дитини [2].

У школі учитель є головним інструментом протидії булінгу. Та для подолання булінгу потрібна всебічна підтримка батьків, керівництва школи, колег та місцевих органів влади. Для успіху в цій не легкій справі знадобиться:

- єдина мета і розуміння, що неприйнятне насилля, цькування та дискримінація у будь-якій його формі;

- знання про види і способи булінгу, методику їх подолання;

- який вплив це створює на дітей, та як може відобразитися в майбутньому;

- скласти короткі і чіткі правила гарного тону в класі, а не правил заборон, разом із учнями;

- замість покарання – необхідність проведення бесід з учнями, щоб вони чітко розуміли наскільки це погано, і які з цього можуть бути наслідки, і ні в якому разі не спрямовувати негатив в бік учня;

- на цькування та насильство потрібно реагувати негайно;

- розібратися в проблемі, вислухавши обидві сторони, підтримати потерпілого, обговорити з кривдником чому він це зробив. В обов'язковому порядку залучити психолога до бесіди;

- до учнів потрібно донести, що пасивне спостереження за знущаннями та бійками тільки спонукає кривдника це робити, і, якщо нічого не робити, то наступного разу на місці постраждалого можуть опинитися спостерігачі;

- необхідно проводити у вільній формі заняття для закладення фундаменту мирного розв'язку конфліктів, та ефективних навичок спілкування [3].

Отже, булінг побороти можливо, та для цього потрібна співпраця всіх сторін, і головне – приклад з сім'ї, адже виховання, норми поведінки та навички спілкування формуються з самого народження, з головних прикладів – батьків та найближчих родичів.

Список використаної літератури

1. Г. Єфремова Причини та наслідки шкільного булінгу [Текст] / Г. Єфремова // Педагогічна майстерня. – 2018. – № 1. – С. 37-42.
2. Булінг в українських школах. Дослідження UNICEF Ukraine [Текст] // Директор школи. – 2017. – січ. (№ 1/2). – С. 7-11.
3. Закон України від 18.12.2019 року № 2657-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)».

Марина Рудницька

РОЛЬ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ У РОЗВИТКУ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Останнім часом все частіше і частіше у сфері вищої освіти України застосовується поняття «інтернаціоналізація». Інтернаціоналізація вищої освіти – це процес систематичної інтеграції міжнародного компонента в освітньо-виховну, науково-дослідницьку та громадську діяльність вищих навчальних закладів.

Відповідно до Стратегії Мобільності Європейського Простору Вищої Освіти 2012 року, країнам рекомендовано розробити та впровадити національні стратегії інтернаціоналізації та мобільності. Зважаючи на прагнення та намагання університетської спільноти до розвитку процесу інтернаціоналізації вищої освіти, обґрунтованою є розробка національної стратегії інтернаціоналізаційного процесу, що на сьогодні відсутня в Україні.

Аналізуючи наукову, дослідницьку літературу, ми помічаємо, що дана тема знайшла своє відображення у працях як вітчизняних Т. Андрущенко, Л. Гурч, В. Зінченко, С. Курбатов, Н. Мешко, Н. Рибка, І. Сікорська, М. Дебич, О. Козієвська, А. Сбруєва, І. Степаненко та ін., так і зарубіжних учених Ф. Альтбах, У. Брандебург, Б. Вульфсон, Х. де Вітт, Дж. Найт, Л. Ризберг, К. Тремблей, П. Скотт та ін.

Метою нашого дослідження є аналіз ролі інтернаціоналізації вищої освіти у розвитку вищих навчальних закладах України.

До інституційних змін в системах вищої освіти, серед яких зміни в управлінських відносинах і культурі, а також зміни в стратегіях і ролі держави, призвів розвиток глобалізації й інформаційного суспільства. Адже, підприємницький характер має більшість вищих навчальних закладів, а це, в свою чергу, стало поштовхом до розширення своєї діяльності поза межами однієї конкретної держави. Також інтернаціоналізація вимагає дві взаємодоповнюючі стратегії, що дадуть змогу посиленню й підтримці міжнародних аспектів функцій університету, а саме програмних й організаційних стратегій. До першої відносяться різні академічні ініціативи в освіті, науково – дослідницькі та університетські послуги, а остання включає організаційні ініціативи щодо сприяння і інституціоналізації міжнародних аспектів в університетах через управління та операційні системи. У всьому цьому державі також відводиться важлива роль, так як у глобальному світі вищої освіти, більша частина національного уряду хочуть бачити свої університети міжнародними, які були б конкурентоспроможними і змогли б співпрацювати з іншими університетами світу. Таким чином, роль держави – через фінансування та політичні ініціативи, що сприяють інтернаціоналізації вищої освіти – досить вирішальна [4].

Сучасний фахівець потребує знань і вмінь, необхідних й актуальних не лише в країні його проживання, а й у світі. У результаті нових потреб людини і держави в цілому сформувалася практика пропонування освітніх послуг, які дозволяють фахівцям здійснювати професійну діяльність в умовах економіки різних держав [2]. Це може бути навчання закордоном, участь у закордонних навчальних програмах або інтернет – курси. Такі освітні послуги формують транснаціональну освіту, сутність якої спрямована на пошук оптимальних умов задоволення освітніх потреб окремої людини в умовах глобалізації та інтернаціоналізації різних сфер суспільного життя в сучасному світі [3]. Тому перед університетами зараз гостро стоїть ряд задач, а саме: відповідати світовим потребам, використовувати найкращі світові практики, оскільки їх клієнтами зараз являються студенти із всього світу.

Інтернаціоналізація в Україні стимулює національну освітню реформу та спрямована на те, щоб вищі навчальні заклади знайшли своє місце в міжнародному освітньому просторі.

Серед стимулів розвитку інтернаціоналізації вищої освіти для країни виділяють:

- академічні (розширення доступу до вищої освіти, підвищення якості вищої освіти; міжнародне визнання і покращення позицій в міжнародних рейтингах, створення і впровадження знань);
- економічні (короткостроковий економічний ефект від прямих витрат іноземних студентів, підготовка кваліфікованої робочої сили з навичками у сфері міжнародної співпраці, умови для довгострокового економічного розвитку);
- політичні (розвиток публічної демократії, міжнародна співпраця);
- соціально-культурні (об'єднання провідних науковців для вирішення глобальних проблем та досягнення сталого розвитку, підвищення рівня міжнародної комунікації, підвищення толерантності у суспільстві) [1].

Розвиток інтернаціоналізації вищої освіти в Україні залежить від ефективності діяльності у цьому напрямі окремих ВНЗ, підвищення якої можливе шляхом:

- визначення сутності інтернаціоналізації для розуміння всіма суб'єктами університетської діяльності і членами суспільства;
- розроблення на державному рівні та подальшої реалізації національної стратегії інтернаціоналізації вищої освіти з урахуванням пріоритетів розвитку та можливостей;
- забезпечення інтернаціоналізації як стратегічного напрямку розвитку вищих навчальних закладів, а на цій основі шляхом розроблення, впровадження університетами стратегій (політик, програм) інтернаціоналізації та вдосконалення вже наявних з урахуванням цілей і можливостей університету;
- включення до стратегії інтернаціоналізації системи індикаторів, їх кількісного виміру, прогнозних показників та термінів реалізації;
- залучення до процесів інтернаціоналізації всіх суб'єктів університетської діяльності;
- забезпечення високої якості освітніх послуг для іноземних студентів;
- розвитку інтернаціоналізації «вдома» для попередження відтоку інтелектуальних ресурсів за кордон;
- врахування міжнародних рекомендацій, зокрема Міжнародної асоціації університетів, і кращих міжнародних практик під час впровадження інтернаціоналізації в діяльність університетів.

Міністерство освіти України акцентує увагу на важливості розвитку усіх можливих складових міжнародної співпраці. Воно гарантує, з свого боку, максимальну підтримку ВНЗ, які готові запровадити елементи інтернаціоналізації. Міжнародні партнери, з якими співпрацює МОН, надають фінансову та консультативну підтримку.

Так наприклад, Британська Рада в Україні веде окрему програму «Інтернаціоналізація вищої освіти». Її мета – підтримати впровадження Закону України «Про вищу освіту» в ту частину, яка стосується міжнародного співробітництва. Дана програма передбачає ознайомчі візити та партнерську співпрацю між британськими й українськими університетами в таких сферах: забезпечення якості викладання англійської мови, розвиток університетської автономії, розвиток студентського самоврядування. Більше 20 українських ВНЗ вже отримали гранти від Британської Ради в Україні на розвиток міжнародної співпраці, взявши участь у конкурсі 2015/2016 років.

Таким чином, процес інтернаціоналізації є важливим для української вищої освіти в першу чергу тому, що надає можливості та механізми для підвищення якості. Десятиліття міжнародної ізоляції радянського періоду та наступний розвиток, який не передбачав активного залучення до міжнародних процесів, призвели до того, що українська вища освіта втратила якість і міжнародне визнання. За допомогою конструктивного підходу і за підтримки міжнародних партнерів Україна цілком реально може стати для інших пострадянських держав у сфері реалізації освітніх інновацій. Чим більший вплив надасть інтернаціоналізація на підвищення рівня відкритості української системи вищої освіти, тим легше і швидше перетворення зможуть адаптуватися.

Список використаної літератури

1. Internationalizing Higher Education Worldwide: National Policies and Programs / [R.M. Helms, L.E. Rumbley, L. Brajkovic, G. Mihut] // American Council on Education, The Boston College Center for International Higher Education. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.acenet.edu/news-room/Documents/National-Policies-and-Programs-Part-1-Global.pdf>
2. Квак М. Національна держава, глобалізація та університет як модерний заклад / М. Квак, М. Зубрицька, Н. Бабалик // – Львів: Літопис, 2002. – С. 267–291.
3. Лукичев Г.А. Транснациональное образование / Г.А. укичев // Вестник РУДН. Серия: Юридические науки. – 2002. – № 1. – С. 71–75.

4. *Мушинська, Г.В.* Роль інтернаціоналізації у розвитку ВНЗ [Текст] / Мушинська Г.В., Брінь П.В. // Міжнародна наукова конференція MicroCAD : Секція №25 - Актуальні проблеми розвитку інформаційного суспільства в Україні – Вестник НТУ "ХПИ", 2014.

Оксана Титаренко

ХАРАКТЕРИСТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ІСТОРИЧНОМУ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Розбудова демократичної держави і становлення відкритого суспільства на теренах сучасної України як частини посттоталітарної комуністичної імперії стикається з багатьма труднощами, у тому числі і в галузі освіти. На сьогоднішній день особливо актуально стоїть питання академічної доброчесності навчальних закладів і кожного вчителя зокрема, хоча про цю необхідну якість для педагога говорили ще древні. Наприклад, Демокрид у своїй праці *Vorsokratiker* писав: «Доброчесність найбільше залежить від уміння поважати іншу людину... Кожна людина – це маленький особистий всесвіт... Ми повинні докласти усіх зусиль, аби допомогти тим, хто страждає від несправедливості... Мають значення лише добрі діла, а не слова...» [1, с. 208-209]

На сьогоднішній день академічну доброчесність визначають як моральний кодекс та етичні правила цивілізованого наукового та освітнього співтовариства. Поняття академічної доброчесності включає в себе такі цінності як запобігання шахрайству, пальцюванню та плагіату; підтримка академічних стандартів. О. Сербін «Культура академічної доброчесності...» Вона включає в себе не тільки якість освіти, а перш за все її доступність. Адже не секрет, що навіть середня освіта в кращих гімназіях та ліцеях платна. В Україні на ряд спеціальностей державне замовлення взагалі відсутнє. Отже, частина здібної, але соціально не захищеної молоді відсікається від здобуття якісної освіти, а разом з тим в подальшому від зайняття певних посад та управління державою.

Принцип доброчесності деякою мірою порушується навіть при виборі змісту навчання, адже кожен учитель прагне, щоб його предмет учні знали якомога краще, не зважаючи на те, що діти мають не однакові здібності та вподобання до вивчення різних наук. Рідко який педагог скаже дитині: «Зосередься на тому, що тобі вдається найкраще, що тобі цікаво...» Ця позиція найчесніша. А чи можна назвати освіту якісною, коли в деяких школах не вистачає необхідних приладів, хімічних реактивів, мікроскопів, щоб повноцінно провести всі лабораторні та практичні роботи фізики, хімії та біології. Це ж стосується необхідної кількості комп'ютерів для якісного викладання інформатики. Мова йде про недостатню кількість ресурсів для виконання кодексу доброчесності. Іноді в школах уроки ведуть не спеціалісти, найчастіше це стосується музики, малювання, фізкультури. У сільських районах недостатня кількість музичних та художніх шкіл, хоча талановиті діти є, які б змогли розвинути свої здібності.

Справжня доброчесність – це повага до гідності учня, який має право дискутувати, сперечатись з учителем. Авторитет справжнього педагога при цьому анітрохи не постраждає, бо ще Макс Лебер писав: «Я ніколи не дозволяв, щоб мене у дискусії перемагали датою у свідоцтві про народження. Той простий факт, що комусь 20 років, а мені 50, не може змусити мене вважати це за досягнення... Справа, зрештою, не у віці, а у вишколеній рішучості погляду на реальності життя, і здатності витримати їх та внутрішньо бути на належному рівні...» [2, с.188-189] Учні мають перевершити свого вчителя, якби було інакше, то зупинився б прогрес. Педагог ні в якому разі не повинен нав'язувати учням свої політичні погляди, виступати в ролі «вождя». Доброчесний викладач має надати тільки певні наукові факти, а висновки нехай діти роблять самі.

Заважає впровадженню справжньої доброчесності в роботі освітніх закладів оцінка праці педагога за рівнем успішності учня. Педагог, який чесно оцінює досягнення своїх учнів, часто потрапляє в немилість керівництва, а той, хто завищує оцінки ходить в